KOMŞULUK

- وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَى وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا

- ***"Allah'a ibadet edin ve ona hiçbir şeyi ortak koşmayın. Anaya, babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşa, yolcuya ve mâliki bulunduğunuz kimselere iyi davranın."***[1]

---

[1] Nisa, 4/36.

Kimler Komşu Sayılır?

- Bu konuda Hz. Ali’den gelen rivayete göre, birbirlerinin sesini duyacak kadar yakın olan kimseler komşu sayılır.

- Hz. Âişe meseleye daha geniş bakmış ve evin her cephesinden kırkar hânenin komşuluk hakkı bulunduğunu söylemiştir. Konumuzun başındaki âyet-i kerîmede zaten komşular “yakın komşu ve uzak komşu” diye iki grupta ele alınmıştır. Üzerimizde en fazla hakkı olan komşu, bu âyet-i kerimede sayılan özelliklerden en fazlasına sahip olan komşudur.

Üzerimizdeki Haklara Göre Komşular

- **Bir hakkı olan komşular:** Müşrikler gibi ki, bunların sadece komşuluk hakkı vardır.
- **İki hakkı olan komşular:** Müslümanlar gibi ki, bunların hem komşuluk, hem de din kardeşliği hakkı vardır.
- **Üç hakkı olan komşular:** Akraba olan müslümanlar gibi ki, bunların hem komşuluk, hem din kardeşliği, hem de akrabalık hakkı vardır.[2]

[2] İbn Hacer, Fethu'l-Bari.

Komşunun Değeri

- Rasûlullah buyurdu ki:
- مَا زَالَ جِبْرِيلُ يُوصِينِي بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُوَرِّثُهُ
- *Cebrâil bana komşuya iyilik etmeyi tavsiye edip durdu. Neredeyse komşuyu komşuya mirasçı kılacak sandım.*[3]

******

- Rasulullah buyurdular ki:
- مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ الْجَارُ الصَّالِحُ، وَالْمَرْكَبُ الْهَنِيءُ، وَالْمَسْكَنُ الْوَاسِعُ
- *"İyi bir komşu, rahat bir binek, ve geniş bir ev insanı mutlu eden sebeplerdendir."*[4]

---

[3] Buhari.
[4] İbn Hanbel.

- Ebubekir Sıddık bir gün oğlu Abdurrahman’ın bir komşusuyla çekişmekte olduğunu gördü ve ona şunları söyledi: “Sakın komşularınla çekişme. Çünkü bütün insanlar gittiklerinde komşularınla baş başa kalacaksın.

******

- Bağdat’ta Ebu Delf adında bir zatın komşusu vardı. Bu adam ağır bir borcun altına girdi, sonunda evini satmak durumunda kaldı. Evine bin dinar değer biçti. Alıcılar, “Evin beş yüz dinardan fazla etmez.” Dediler. Adam dedi ki: “Evimi beş yüz dinara, Ebu Delf’in komşuluğunu da beş yüz dinara satıyorum.” Bu olay Ebu Delf’e ulaştığında, adamın borcunun ödenmesini emretti ve “Bizim yanımızdan ayrılma” dedi.

Komşulara İyilikte Bulunmak:

- Rasulullah şöyle buyurdu:
- واللَّهِ لَا يُؤْمِنُ ، واللَّهِ لَا يُؤْمِنُ
- *"Vallâhi imân etmiş olmaz. Vallâhi imân etmiş olmaz."*
- Sahâbîler:
- مَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟
- "Kim imân etmiş olmaz, yâ Rasûlallah?" dediler. Peygamber Efendimiz şöyle cevapladı:
- الَّذِي لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقَهُ
- *"Yapacağı fenalıklardan komşusu güven içinde olmayan kimse!"*[5]

---

[5] Buhari.

- Rasulullah buyurdu ki:
- **لا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقَهُ**
- *Yapacağı fenalıklardan komşusu güven içinde olmayan kimse cennete giremez.*[6]

******

- Rasûlullah şöyle buyurdu:
- **خَيْرُ الْأَصْحَابِ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى خَيْرُهُمْ لِصَاحِبِهِ ، وَخَيْرُ الْجِيرَانِ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى خَيْرُهُمْ لِجَارِهِ**
- *"Allah Teâlâ'ya göre arkadaşların hayırlısı, arkadaşına faydalı olandır. Yine Allah Teâlâ'ya göre komşuların hayırlısı, komşusuna faydalı olandır."*[7]

---

[6] Müslim.
[7] Tirmizi.

- Ebu Hureyre anlatıyor: "Rasûlullah buyurdular ki:

- يَا أَبَا هُرَيْرَةَ! كُنْ وَرِعًا تَكُنْ أَعْبَدَ النَّاسِ وَكُنْ قَنِعًا تَكُنْ أَشْكَرَ النَّاسِ. وَأَحِبَّ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ تَكُنْ مُؤْمِنًا وَأَحْسِنْ جِوَارَ مَنْ جَاوَرَكَ تَكُنْ مُسْلِمًا وَأَقِلَّ الضَّحِكَ فَإِنَّ كَثْرَةَ الضَّحِكِ تُمِيتُ الْقَلْبَ.

- *Ey Ebu Hureyre, verâ sahibi ol (harama düşme şüphesi olan şeylerden de kaçın) ki insanların Allah'a en iyi kulluk edeni olasın! Kanaatkârlığı esas al kî insanların Allah'a en iyi şükredeni olasın. Nefsin için sevdiğini insanlar için de sev ki (kâmil) mü'min olasın. Sana komşu olanlara iyi komşuluk et ki (kâmil bir) Müslüman olasın. Gülmeyi az yap, zira çok gülmek kalbi öldürür.*[8]

[8] İbn Mace.

Komşunun Şehadeti

- Rasulullah buyurdular ki:

- مَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ يَمُوتُ، يَشْهَدُ لَهُ ثَلَاثَةُ أَبْيَاتٍ مِنْ جِيرَانِهِ الْأَدْنَيْنَ بِخَيْرٍ، إِلَّا قَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ: قَدْ قَبِلْتُ شَهَادَةَ عِبَادِي عَلَى مَا عَلِمُوا، وَغَفَرْتُ لَهُ مَا أَعْلَمُ

- *Bir müslüman ölür de en yakın komşularından üç kişi onun hakkında iyi şahitlikte bulunursa Allah teala şöyle buyurur: 'Bildikleri şey konusunda kullarımın şahitliğini kabul ettim', Yahut, 'Kulumun bildiğim günahlarını affettim.'*[9]

---

[9] İbn Hanbel.

Komşuya İkramda Bulunmak

- Rasûlullah şöyle buyurdu:

- **يَا أَبَا ذَرٍّ إِذَا طَبَخْتَ مَرَقَةً ، فَأَكْثِرْ مَاءَهَا ، وَتَعَاهَدْ جِيرَانَكَ**

- *“Ey Ebû Zer! Çorba pişirdiğin zaman suyunu çok koy ve komşularını gözet!”*[10]

[10] Müslim.

- Rasûlullah şöyle buyurdu:

- **مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، فَلَا يُؤْذِ جَارَهُ ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ والْيَوْمِ الْآخِرِ ، فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ، فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ**

- *“Allah’a ve âhiret gününe iman eden kimse komşusunu rahatsız etmesin. Allah’a ve âhiret gününe iman eden kimse misafirine ikram etsin. Allah’a ve âhiret gününe iman eden kimse ya faydalı söz söylesin veya sussun!”*[11]

[11] Buhari.

- "İbnu Ömer için bir koç kesildi. İbnu Ömer, ailesine sordu:
- هَلْ أَهْدَيْتُمْ مِنْهَا لِجَارِنَا الْيَهُودِيِّ؟
- "Ondan yahudi komşumuza hediye ettiniz mi?"
- قَالُوا:لَا.
- "Hayır!" cevabını alınca:
- قَالَ: اِبْعَثُوا لَهُ مِنْهَا، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ: مَا زَالَ جِبْرِيلُ يُوصِينِى بِالْجَارِ، وَذَكَرَ الْحَدِيثَ
- "Bundan ona da gönderin. Zira ben Rasûlullah'ın: *"Cebrail bana komşu hakkında o kadar aralıksız tavsiyede bulundu ki, komşuyu vâris kılacağını zannettim"* dediğini işittim" buyurdu."[12]

[12] Ebu Davud, Tirmizi.

- Rasulullah buyurdu ki:

- يَا نِسَاءَ الْمُسْلِمَاتِ لَا تَحْقِرَنَّ جَارَةٌ لِجَارِتِهَا وَلَوْ فِرْسَنَ شَاةٍ

- *Ey müslüman kadınlar! Alıp verdikleri şey bir koyun paçası bile olsa komşu hanımlar birbiriyle hediyeleşmeyi küçümsemesin!..*[13]

---

[13] Buhari.

Komşuya Anlayış Göstermek

- Rasûlullah buyurdu:

- لَا يَمْنَعْ جارٌ جَارَهُ أَنْ يَغْرِزَ خَشَبَةً فِي جِدَارِهِ

- *Hiçbiriniz duvarına ağaç çakmak isteyen komşusuna engel olmasın.*[14]

[14] Buhari.

Yakın Olan Komşunun Üstünlüğü

- Hz. Âişe anlatıyor:
- يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي جَارَيْنِ ، فَإِلَى أَيِّهِمَا أُهْدِى؟
- - Yâ Rasûlallah! İki komşum var. Hangisine hediye vereyim? diye sordum. Rasulullah şu cevabı verdi:
- إِلَى أَقْرَبِهِمَا مِنْكَ بَابًا
- - *"Kapısı sana daha yakın olana ver"*[15]

---

[15] Buhari.

Komşumuza Karşı Görevlerimiz

- Bir gün sahabelerden birisi Peygamber Efendimize şöyle bir soru sordu:

- يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا حَقُّ جَارِي عَلَيَّ؟

- "Ya Rasulullah, komşunun benim üzerimdeki hakkı nedir?"

- Rasulullah bu konuyu şöyle açıkladı:

- إِنْ مَرِضَ عُدْتَهُ، وَإِنْ مَاتَ شَيَّعْتَهُ، وَإِنِ اسْتَقْرَضَكَ أَقْرَضْتَهُ، وَإِنْ أَعْوَزَ سَتَرْتَهُ، وَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ هَنَّأْتَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ مُصِيبَةٌ عَزَّيْتَهُ، وَلَا تَرْفَعْ بِنَاءَكَ فَوْقَ بِنَائِهِ فَتَسُدَّ عَلَيْهِ الرِّيحَ، وَلَا تُؤْذِهِ بِرِيحِ قِدْرِكَ إِلَّا أَنْ تَغْرِفَ لَهُ مِنْهَا

- *Hastalanınca ziyaret etmen, ölünce cenazesine katılman, senden borç isterse borç vermen, bir hatası olunca onu örtmen, bir hayra kavuşunca tebrik etmen, bir musibete uğrayınca taziyede bulunman, izni olmadıkça binanı onun binasından daha yüksek yapıp rüzgarına mani olmaman, çorbanda az da olsa ona da göndermek sûretiyle tencerenin kokusuyla onu rahatsız etmemen.''*[16]

[16] Taberani, M. Kebir.

Komşunun Namusunu Muhafaza

- Bir adam Peygamber Efendimize gelerek şöyle sordu:
- يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَيُّ الذَّنْبِ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ؟
- "Yâ Rasûlallah! Allah katında hangi günâh en büyüktür?" diye sordu. Rasûlullah (sas) şöyle dedi:
- أَنْ تَدْعُوَ لِلَّهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ
- *"Allah seni yarattığı hâlde Allah'a bir ortak çağırmandır"*
- O adam:
- ثُمَّ أَيٌّ؟

- “Sonra hangi (günâh büyüktür)?” diye sordu. Rasûlullah:
- ثُمَّ أَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ خَشْيَةَ أَنْ يَطْعَمَ مَعَكَ
- *"Sonra beraberinde yemek yemesinden korktuğun için çocuğunu öldürmendir"* buyurdu. O zât:
- ثُمَّ أَيٌّ؟
- Bundan sonra hangisi (büyüktür)? dedi. Rasûlullah:
- ثُمَّ أَنْ تُزَانِيَ بِحَلِيلَةِ جَارِكَ
- *"Sonra komşunun eşiyle zina etmendir"* buyurdu.
- فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ تَصْدِيقَهَا:

- Azîz ve Celîl olan Allah, bunların tasdîki olmak üzere şu âyetleri indirdi:

- وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا

- ***“(Onlar ki, Allah 'in yanına başka bir tanrı daha (katıp) tapmazlar. Allah'ın haram kıldığı cana haksız yere kıymazlar, zina etmezler. Kim bunları yaparsa cezaya çarpar. Kıyamet günü de azabı katmerleşir ve o azabın içinde hor ve hakîr ebedî bırakılır"*** (Furkan: 68-69)[17]

[17] Buhari.

- “Hz. Peygamber bir gün sahabelerine: *“Zina hakkında ne dersiniz?”* diye sordular.
- Sahabeler: “Allah ve Rasülü’nün haram kılmış olduğu bir fiildir ve kıyamet gününe kadar da böyle kalacaktır” dediler.
- Bunun üzerine Hz. Peygamber: *“Kişinin, komşusunun karsıyla zina etmesi on kadınla zina etmesinden daha ağır bir fiildir”* buyurdular.
- Daha sonra da: *“Peki, hırsızlık hakkında ne dersiniz?”* dediler.
- Sahabeler de: “Bu da zina gibi, Allah ve Rasülü’nün haram kıldığı bir fiildir. Aynı şekilde kıyamet gününe kadar da haram kalacaktır” diye cevap verdiler.
- O zaman Hz. Peygamber şöyle buyurdular: *“İnsanın on evde hırsızlık yapması komşusunun evinde hırsızlık yapmasından daha hafif kalır.”*[18]

[18] Hayatu’s-Sahabe.